

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni M. W. w dniu 27 stycznia 2014 roku wniosła o stwierdzenie nabycia spadku po swoim ojcu S. W., zmarłym w dniu 9 stycznia 2014 roku w G., ostatnio stale zamieszkałym w G.. Domagała się stwierdzenia, że spadek po zmarłym w drodze dziedziczenia ustawowego nabyły wnioskodawczyni oraz uczestniczka T. W., tj. żona spadkodawcy, każda z nich 1/2 części spadku, z dobrodziejstwem inwentarza.

W uzasadnieniu wniosku wskazała, że spadkodawca pozostawił testament własnoręczny z dnia 6 listopada 2010 roku, w którym obciążył spadkobierców zapisem na rzecz A. W. (1). Wnioskodawczyni wskazała również, że z informacji uzyskanych od uczestniczki T. W. wynika, że spadkodawca sporządził również testament notarialny, który jest w posiadaniu uczestniczki (k. 2).

W odpowiedzi na wniosek uczestniczka T. W. wniosła o stwierdzenie nabycia spadku na podstawie testamentu notarialnego, w którym jest powołana do spadku w całości. Uczestniczka wskazała, iż wnioskodawczyni wraz ze swoimi dziećmi została przez spadkodawcę wydziedziczona. Jednocześnie uczestniczka nie zakwestionowała zapisu obciążającego ją na rzecz byłej żony spadkodawcy – A. W. (1). W ramach uzasadnienia odpowiedzi na wniosek uczestniczka wskazała, że spadkodawca mieszkał w G. przez okres około 40 lat i tam znajdowało się jego centrum życiowe. Do całości spadku powołał uczestniczkę na podstawie testamentu sporządzonego w dniu 11 sierpnia 2009 roku, w którym wydziedziczył swoją córkę M. W. wraz z jej córkami oraz byłą żonę A. W. (1) z uwagi na uporczywe niedopełnianie względem niego obowiązków rodzinnych (k. 19-20).

Na rozprawie w dniu 8 lipca 2014 roku pełnomocnik wnioskodawczyni oraz uczestniczka A. W. (1) oświadczyli, że spadkodawca zamieszkiwał przed śmiercią faktycznie zarówno w G., jak i w G. (k. 29).

Postanowieniem z dnia 3 września 2015 roku Sąd wezwał do udziału w sprawie E. A. oraz J. A. – córki wnioskodawczyni (k. 125).

W piśmie z dnia 8 września 2015 roku pełnomocnik wnioskodawczyni zakwestionował zasadność wydziedziczenia dokonanego w testamencie notarialnym sporządzonym przez spadkodawcę w dniu 11 sierpnia 2009 roku (k. 127-129). W piśmie z dnia 14 września 2015 roku pełnomocnik wnioskodawczyni oświadczył, iż posiada ona wątpliwości odnośnie tego, czy spadkodawca rzeczywiście podpisał testament i czy na testamencie widnieje jego podpis (k. 132). W dalszym toku postępowania pełnomocnik wnioskodawczyni wskazał, że wnioskodawczyni nie kwestionuje ważności testamentu w przedmiocie powołania do spadku T. W. (k. 148).

W piśmie z dnia 14 grudnia 2015 roku uczestniczka T. W. zakwestionowała ważność testamentu sporządzonego przez spadkodawcę własnoręcznie w dniu 6 listopada 2010 roku. Uczestniczka wskazała, że spadkodawca musiał sporządzić testament dla A. W. (1), która nie chciała zgodzić się na rozwód. Ponadto uczestniczka wskazała, że nigdy nie zabraniała mężowi kontaktów z byłą rodziną, a wręcz przeciwnie – starała się zachęcić go do zdrowych relacji rodzinnych (k. 161-162).

Na rozprawie w dniu 4 stycznia 2016 roku Sąd dokonał otwarcia i ogłoszenia testamentów w sprawie (...) oraz (...). Wówczas pełnomocnik wnioskodawczyni oraz uczestniczka E. A. oświadczyli, że nie kwestionują ważności obu testamentów, zaś uczestniczka T. W. oświadczyła, iż testament z 6 listopada 2010 roku był wynikiem szantażu i zakwestionowała jego ważność (k. 169).

W piśmie z 13 lutego 2017 roku T. W. wskazała, iż winna być uznana za jedyną spadkobierczynię na podstawie testamentu spadkodawcy z 2010 roku, gdyż zapisane jej środki pieniężne wyczerpują prawie cały spadek po S. W. (k. 357-359). Takie stanowisko poparł również pełnomocnik wnioskodawczyni na rozprawie w dniu 24 kwietnia 2017 roku (k. 366) oraz w dniu 26 lipca 2018 roku (k. 607v).

Postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 10 lipca 2017 roku Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze uczestnika postępowania D. W. (k. 399).

Na rozprawie w dniu 22 lipca 2019 roku Sąd odmówił D. W. dalszego udziału w sprawie w charakterze uczestnika postępowania, z uwagi na fakt, iż w jej akcie urodzenia jako ojciec widnieje inna osoba niż spadkodawca.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Spadkodawca S. W. zmarł w dniu (...) (...) w G.. Przed śmiercią zamieszkiwał zarówno w G. pod adresem ul. (...) (...) G., jak i przy ul. (...) w G., gdzie często bywał i przechowywał swoje osobiste rzeczy i dokumenty oraz był tam zameldowany na pobyt stały.

Spadkodawca był dwukrotnie żonaty. Pierwsze małżeństwo zawarł w dniu (...) z A. W. (1). Zostało ono rozwiązane przez rozwód na mocy wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia (...) roku, z wyłącznej winy S. W.. W chwili śmierci spadkodawca pozostawał zaś w związku małżeńskim z T. W., którą poślubił w dniu (...) roku.

Z małżeństwa z A. W. (1) spadkodawca miał jedną córkę - M. W., urodzoną w dniu (...). Nie miał dzieci pozamałżeńskich ani przysposobionych. Z odpisu zupełnego aktu urodzenia D. B., która obecnie nosi nazwisko: (...), wynika, iż jej ojcem był M. B..

Niniejsza sprawa jest pierwszą sprawą spadkową po spadkodawcy. Żaden z uczestników niniejszego postępowania nie składał oświadczenia o odrzuceniu spadku, nie zrzekał się dziedziczenia po spadkodawcy, ani nie został uznany za niegodnego dziedziczenia. W dniu 16 stycznia 2014 roku M. W. złożyła przed notariuszem A. W. (2) oświadczenie o przyjęciu spadku po swoim ojcu z dobrodziejstwem inwentarza.

(**dowód:** odpis skrócony aktu zgonu spadkodawcy – k. 3, odpis skrócony aktu urodzenia wnioskodawczyni – k. 4, kopia pisma spadkodawcy do (...) Oddział w G. – k. 21, kopia zaświadczenia o zameldowaniu na pobyt czasowy – k. 22, kopia wyroku Sądu Okręgowego (...) – k. 163, odpis skrócony aktu małżeństwa spadkodawcy i uczestniczki T. W. – k. 166, zapewnienie spadkowe uczestniczki T. W. – k. 168-169, zapewnienie spadkowe wnioskodawczyni – k. 169, akta sprawy tut. Sądu o sygnaturze (...), odpis zupełnego aktu urodzenia D. B. – k. 185, zapewnienie spadkowe D. W. – k. 578)

S. W. pracował zawodowo jako chiropraktyk, nauczyciel oraz trener Kadry Sportowców Polskiej Reprezentacji. Pasjonował się sportem i podróżami. Był propagatorem zdrowego stylu życia, podejmował aktywne działania na rzecz zdrowia, zdrowego stylu życia i prawidłowej postawy. W 1970 roku założył Klinikę (...) w G., gdzie przyjmował pacjentów w ramach prywatnego gabinetu. W 1985 roku zaczął prowadzić gabinet masażu w G. O., który znajdował się w pokoju wynajmowanym od małżeństwa T. i M. B.. Wtedy też poznał swoją drugą żonę – uczestniczkę postępowania T. W., z którą z czasem rozpoczął nieformalny związek.

W prowadzeniu działalności oraz w pracy naukowej pomagała mu żona A. W. (1), która była pomysłodawczynią wielu projektów i działań podejmowanych przez spadkodawcę. A. W. (1) przez lata udzielała spadkodawcy wsparcia w prowadzonej działalności. Poza tym małżonkowie dzielili wspólne zainteresowania i pasje. A. W. (1) nie odwróciła się od męża nawet wtedy, kiedy spotykał się on z innymi kobietami lub miał przelotne romanse. Miała wiedzę o nieformalnym związku męża z T. B..

Jeszcze przed rozwodem z A. W. (1), w dniu (...) roku S. W. dokonał dyspozycji wkładem na wypadek śmierci w odniesieniu do konta nr (...) w banku (...) S.A., przeznaczając go A. W. (1) i swojej córce M. W. w ułamkach po 1/2 części.

Pomimo rozwodu spadkodawca nie stracił kontaktu z A. W. (1).

W dalszym ciągu spędzał w jej domu święta i uroczystości rodzinne, a byli małżonkowie pozostawali w życzliwych, przyjacielskich relacjach. Nawet w trakcie postępowania rozwodowego nie panowała pomiędzy nimi atmosfera

konfliktu. A. W. (1) zgodziła się z uwagi na prośbę spadkodawcy ostatecznie na rozwód i nie planowała wnosić apelacji od wyroku rozwiązującego małżeństwo.

W trakcie spotkań rodzinnych spadkodawca czasami wspominał, że planuje sporządzić testament. Ponadto zapewniał swoją byłą żonę, córkę i wnuczki, że nie mają się o co martwić, ponieważ zostaną odpowiednio zabezpieczone na wypadek jego śmierci.

(**dowód:** dowód z przesłuchania wnioskodawczynie – k. 201-203 i k. 398, dowód z przesłuchania uczestniczki A. W. (1) – k. 203-204, dowód z przesłuchania uczestniczki E. A. – k. 205 i k. 398, kopia dyspozycji wkładem na wypadek śmierci z dnia 23.10.2008 r. – k. 433, kopia kroniki K. nr 7 (...) w G. oraz kopie zdjęć – k. 436-451, kopia zaświadczenia z (...) Szkoły Zawodowej w R. – k. 469, kopia legitymacji – (...) – k. 470, kopia wyróżnienia za osiągnięcia w pracy dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej – k. 471, k. 472, kopia pisma Inspektora (...) w G. ws. przyznania nagrody jubileuszowej – k. 473, kopia pisma Prezydenta Miasta G. – k. 474-475, kopie okładek opracowań naukowych – k. 476-478, kopia strony z dedykacją – k. 479, fotografia – k. 480, kopia folderu reklamowego – k. 481, kopie wizytówek – k. 482, kopia pisma (...) – k. 483, fotografie – k. 484-487, kopia pisma spadkodawcy do US w G. – k. 488, fotografie – k. 500, k. 509-510)

S. W. w dniu 11 sierpnia 2009 roku sporządził w kancelarii notarialnej w G. testament notarialny przed asesorem notarialnym M. S. – zastępcą notariusza A. M.. W testamencie tym spadkodawca do całego spadku powołał T. B., jednocześnie pozbawiając prawa do zachowku żonę A. W. (1), córkę M. W., wnuczkę E. A. i wnuczkę J. W. z uwagi na uporczywe niedopełnianie względem niego obowiązków rodzinnych, a w szczególności brak zainteresowania stanem zdrowia, brak kontaktów, nie podtrzymywanie więzów rodzinnych.

W tym samym dniu spadkodawca udzielił T. B. pełnomocnictwa do występowania i składania oświadczeń w jego imieniu przed wszelkimi władzami, instytucjami, urzędami, szpitalami, przychodniami, sądami, bankami, spółdzielniami, wobec osób prawnych i fizycznych, we wszystkich sprawach dotyczących jego osoby i majątku, a w szczególności do składania deklaracji i zeznań podatkowych w urzędach skarbowych oraz deklaracji i wniosków w zakładzie ubezpieczeń społecznych oraz (...), odbioru korespondencji, przesyłek i przekazów oraz należności pieniężnych przypadających mu z jakiegokolwiek tytułu oraz pełnego administrowania i zarządu lokalem mieszkalnym nr (...) w G. przy ul. (...).

(**dowód:** akta sprawy tutejszego Sądu o sygnaturze (...), kopia wypisu aktu notarialnego rep. A nr (...) – pełnomocnictwa z dnia 11.08.2009 r. – k. 164)

W dniu 6 listopada 2010 roku spadkodawca sporządził testament własnoręczny o następującej treści:

„Ja, niżej podpisany S. W., syn S. i K. W., oświadczam, że ostatnią moją wolą jest, by moje pieniądze po mojej śmierci, ulokowane w Banku (...) były w całości przekazane A. W. (1) urodzonej (...) w K. P. z matki M. i ojca A. K..”

Testament został sporządzony na kartce papieru w kratkę formatu A-4. W lewym górnym rogu karki znajduje się oznaczenie spadkodawcy, tj.: S. W., (...), (...)-(...) G.”, zaś w prawym górnym rogu znajduje się oznaczenie miejsca i daty sporządzenia testamentu – „G., (...) r.”. Pod treścią oświadczenia woli spadkodawca umieścił swój czytelny podpis (...) oraz numer swojego dowodu osobistego. Na testamencie widnieje także podpis świadka S. T. oraz numer jego dowodu osobistego.

Testament został otwarty i ogłoszony na rozprawie w dniu 4 stycznia 2016 roku w sprawie o sygnaturze (...).

Sporządzenie tego testamentu nastąpiło w mieszkaniu uczestniczki A. W. (1) w trakcie swobodnego spotkania, podczas którego spadkodawca powiedział swojej byłej żonie, że nadszedł czas, aby wyrazić na piśmie to, co jej obiecywał. Testament został napisany w jednym egzemplarzu, a A. W. (1) udzielała spadkodawcy rad co do formy stylistycznej

testamentu oraz podyktowała mu swoje dokładne dane. Podczas sporządzania testamentu spadkodawca powiedział byłej żonie, że przekazuje jej wszystko to, co ma zgromadzone w banku (...). Po napisaniu oświadczenia spadkodawca wręczył kartkę A. W. (1), a po powrocie do domu, w którym zamieszkiwał z T. W., powiedział: „Napisałem jej ten testament, o który prosiła, (...), bo inaczej rozvodu bym nie dostał”. Spadkodawca nigdy nie mówił T. W., iż chciałby zmienić swój testament własnoręczny z 2010 roku.

Według wiedzy A. W. (1) pozyskanej od pracownika banku podczas wizyty w banku ze spadkodawcą, oszczędności spadkodawcy w banku (...) wynosiły wówczas(...)

(**dowód:** dowód z przesłuchania uczestniczki A. W. (1) – k. 203-205, dowód z przesłuchania uczestniczki T. W. – k. 169-170, akta tut. Sądu o sygn. (...))

W dniu sporządzania testamentu własnoręcznego, tj. w dniu (...) roku spadkodawca nie znajdował się w stanie wyłączającym świadome lub swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli.

(**dowód:** opinia biegłej sądowej A. G. – k. 573-577, ustna opinia uzupełniająca biegłej sądowej A. G. – k. 606v-607, dowód z przesłuchania uczestniczki A. W. (1) – k. 203-205, dowód z przesłuchania uczestniczki T. W. – k. 169-170 i k. 398-399)

O sporządzeniu przez spadkodawcę testamentu notarialnego z 2009 roku wnioskodawczyni M. W. dowiedziała się dopiero w toku niniejszego postępowania. Nie zna okoliczności jego sporządzenia. O testamencie własnoręcznym z 2010 roku wnioskodawczyni dowiedziała się od swojej matki około miesiąc po jego sporządzeniu. Jej zdaniem spadkodawca chciał w ten sposób zapewnić byłej żonie godną starość w ramach rekompensaty za liczne, przelotne romanse, jednak wnioskodawczyni nigdy nie rozmawiała ze spadkodawcą na ten temat.

Uczestniczka A. W. (1) od początku wiedziała o sporządzeniu przez spadkodawcę własnoręcznego testamentu, bowiem osobiście uczestniczyła w tej czynności, zaś o testamencie notarialnym dowiedziała się dopiero w toku niniejszego postępowania.

(**dowód:** dowód z przesłuchania wnioskodawczyni – k. 201-203, dowód z przesłuchania uczestniczki A. W. (1) – k. 203-205)

Spadkodawcy przysługiwało prawo własności nieruchomości lokalowej położonej w G. przy ul. (...) objętej księgą wieczystą nr (...). Nieruchomość składa się z powstałego w wyniku adaptacji strychu w połowie lat 90-tych samodzielnego lokalu mieszkalnego o powierzchni 35,07 m⁽²⁾ oraz udziału (...) w częściach wspólnych budynku i prawie do działki nr (...) obszaru (...) ⁽¹⁾ objętej księgą wieczystą nr (...). Wartość rynkowa przedmiotowej nieruchomości według stanu i cen na dzień 6 listopada 2010 roku wynosi (...)

(**dowód:** opinia biegłego sądowego J. M. – k. 282-304, k. 365-366 i k. 649-666)

S. W. posiadał następujące rachunki bankowe w Banku (...) S.A.:

- konto oszczędnościowe o numerze (...), na którym saldo wynosiło:
 - na dzień 6.11.2010 r. – (...)
 - na dzień 9.01.2014 r. – (...)
- rachunek osobisty o numerze (...), na którym saldo wynosiło:
 - na dzień 6.11.2010 r. – (...)
 - na dzień 9.01.2014 r. – (...). Rachunek ten został zamknięty w dniu 27 września 2007 roku.

- rachunek osobisty o numerze (...), na którym saldo wynosiło:

- na dzień 6.11.2010 r. – (...)

- na dzień 9.01.2014 r. – (...)

- rachunek osobisty o numerze (...), na którym saldo wynosiło:

- na dzień 6.11.2010 r. – (...)

- na dzień 9.01.2014 r. – (...) W okresie od 6 listopada 2010 roku do dnia śmierci spadkodawcy nie zarejestrowano na nim obrotów.

Poza tym, w Banku (...) S.A. spadkodawca posiadał następujące rachunki do obsługi lokat terminowych:

- (...) z saldem na dzień 6.11.2010 roku w wysokości (...). Lokata ta została otwarta w dniu 8.04.2010 roku i zerwana w dniu 11.04.2011 roku.
- (...) z saldem na dzień 6.11.2010 roku w wysokości (...). Lokata ta została otwarta w dniu 8.10.2010 roku, zaś całe saldo zostało z niej przelane w dniu 8.04.2011 roku na rachunek (...).
- (...) z saldem na dzień 6.11.2010 r. w wysokości (...) Lokata ta została otwarta w dniu 8.10.2010 roku, zaś całe saldo zostało z niej przelane w dniu 8.03.2011 roku na rachunek (...).

Na dzień śmierci, tj. 9 stycznia 2014 roku spadkodawca nie posiadał rachunków lokat terminowych w Banku (...) S.A.

(**dowód:** informacja z banku (...) S.A. w W. – k. 183, k. 512, kopia wyciągu z konta oszczędnościowego nr (...) – k. 253, potwierdzenie zmian – k. 254-255, pismo Banku (...) S.A. – k. 512, zestawienie transakcji i historie rachunków – k. 513-524)

Spadkodawca S. W. był uczestnikiem funduszu inwestycyjnego „(...)”. Dzień 6 listopada 2010 roku był dniem nie giełdowym. Na dzień 5 listopada 2010 roku cena jednej jednostki wynosiła 149,17 zł. Według stanu na ten dzień liczba jednostek uczestnictwa spadkodawcy i ich wartość na poszczególnych rejestrach wynosiły:

- Na subfunduszu depozytowym o numerze (...) – (...) jednostek zapisanych na rejestrze o łącznej wartości (...)
- Na subfunduszu o numerze (...) – (...) jednostek zapisanych na rejestrze o łącznej wartości (...) zł,
- Na subfunduszu o numerze (...) – (...) jednostek zapisanych na rejestrze o łącznej wartości (...)
- Na subfunduszu o numerze (...) – (...) jednostek zapisanych na rejestrze o łącznej wartości (...)
- Na subfunduszu o numerze (...) – (...) jednostek zapisanych na rejestrze o łącznej wartości (...)

Poza tym spadkodawca był uczestnikiem funduszu inwestycyjnego (...). Na dzień 5 listopada 2010 roku cena jednej jednostki wynosiła 108,61 zł. Według stanu na ten dzień liczba jednostek zapisanych na rejestrze i ich wartość wynosiły:

- Na subfunduszu o numerze (...) – (...) jednostek zapisanych na rejestrze o łącznej wartości (...)
- Na subfunduszu o numerze (...) – (...) jednostek zapisanych na rejestrze o łącznej wartości (...)

(**dowód:** informacja z (...) Sp. z o.o. – k. 230-235, k. 275-279, informacja z (...) Sp. z o.o. – k. 617-620, k. 624 i k. 716-724)

S. W. nie był w okresie od 6 listopada 2010 roku klientem (...) S.A.

(**dowód:** pismo (...) S.A. – k. 609)

S. W. posiadał następujące rachunki bankowe w Banku (...) S.A.:

- pracowite konto oszczędnościowe nr (...) otwarte w dniu 25.10.2012 r., którego saldo na dzień 9.01.2014 r. wynosiło(...)
- kapitałne konto nr (...), którego był współwłaścicielem od 25.10.2012 r., a którego saldo na dzień 9.01.2014 r. wynosiło (...)
- kapitałne konto nr (...) otwarte w dniu 27.11.2013 r., którego saldo na dzień 9.01.2014 r. wynosiło (...)

(**dowód:** informacja z banku (...) S.A. w G. – k. 226)

Spadkodawca posiadał ponadto rachunek bankowy w banku (...) S.A. o numerze (...), którego saldo na dzień 6 listopada 2010 roku wynosiło (...). Rachunek został zamknięty w dniu 31 grudnia 2013 roku.

(**dowód:** informacja z banku (...) S.A. – k. 380)

Na dzień 6 listopada 2010 roku spadkodawca nie posiadał rachunku bankowego w banku (...) S.A. w W., w (...) Bank (...) S.A. w W., ani w (...) S.A. w W..

(**dowód:** informacja z banku (...) S.A. w W. – k. 237, informacja z Banku (...) S.A. w W. – k. 240, informacja z (...) S.A. w W. – k. 329, dowód z przesłuchania wnioskodawczyni – k.366, dowód z przesłuchania uczestniczki E. A. – k. 366, dowód z przesłuchania uczestniczki T. W. – k. 367)

Spadkodawca był posiadaczem samochodu osobowego matki F. - B. (...) o numerze rejestracyjnym (...), rok produkcji 1979. Samochód ten został mu skradziony jeszcze przed sporządzeniem przez niego pierwszego testamentu.

Od listopada 2011 roku spadkodawca był posiadaczem samochodu osobowego marki C. (...) o numerze rejestracyjnym (...), rok produkcji 2011.

W Urzędzie Miasta G. spadkodawca nie figurował jako właściciel lub współwłaściciel żadnego pojazdu.

Na chwilę testowania w 2010 roku spadkodawca nie był właścicielem żadnego pojazdu.

(**dowód:** informacja z Wydziału Spraw Obywatelskich UM w G. – k. 222, informacja z Referatu Praw Jazdy i Rejestracji (...) w G. – k. 224, dowód z przesłuchania wnioskodawczyni – k. 201-203, dowód z przesłuchania uczestniczki T. W. – k. 206 i 270, dowód z przesłuchania wnioskodawczyni – k. 270, dane pojazdu z (...) k. 261-263)

S. W. do końca swojego życia pozostawał w bardzo dobrych relacjach z córką M. W.. W marcu 1997 roku podarował jej cały swój udział wynoszący 1/2 we współwłasności lokalu mieszkalnego nr (...) położonego przy ul. (...) w G.. W dniu 9 lutego 2004 roku udzielił jej pełnomocnictwa do wszystkich swoich rachunków bankowych prowadzonych w banku (...) S.A. Przez okres około 20 lat S. W. współpracował zawodowo z M. W. przekazując jej wiedzę fachową i dzieląc się swoim doświadczeniem. Ponadto współpracowali w ramach prowadzonych badań naukowych, razem publikowali artykuły oraz spędzali wolny czas. Odbywali wspólne wycieczki, również zagraniczne. Ich ostatni wspólny wyjazd miał miejsce w 2010 roku. Poza tym wnioskodawczyni opiekowała się ojcem w okresie jego choroby, załatwiała mu wizyty u lekarzy specjalistów, a także sama jeździła z nim na wizyty lekarskie. Wnioskodawczyni była emocjonalnie związana ze spadkodawcą, który był dla niej autorytetem, mentorem i przyjacielem. S. W. miał również dobry kontakt ze swoimi wnuczkami J. E.. Odwiedzał je w Ł. w trakcie ich studiów, spotykał się z nimi w kawiarniach oraz w swoim gabinecie w G.. Poza tym zabierał wnuczki na wakacje, służył im pomocą i radą oraz okazywał im swoją troskę.

(**dowód:** dowód z przesłuchania wnioskodawczyni – k. 201-203, dowód z przesłuchania uczestniczki E. A. – k. 205, dowód z przesłuchania uczestniczki J. A. – k. 205-206, kopia wypisu aktu notarialnego rep. A nr (...) – umowy darowizny z dnia 21.03.1997 r. – k. 256-258, kopia pełnomocnictwa do rachunków z dnia 9.02.2004 r. – k. 434, fotografie – k. 58-61, 494, 506-508, kopia strony z dedykacją dla córki wraz z kopią okładki książki – k. 497, kopia kartki z wpisem – k. 498, kopia karty badania postawy dziecka – k. 501, kopie artykułów prasowych – k. 502-505)

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny został ustalony przez Sąd na podstawie materiału dowodowego obejmującego dokumenty urzędowe, które zostały sporządzone przez uprawnione organy w formie przewidzianej przepisami prawa oraz stanowią dowód tego, co zostało z nich urzędowo zaświadczone. Sąd oparł się także na dokumentach prywatnych których prawdziwości i autentyczności strony nie kwestionowały oraz nie wzbudziły one wątpliwości Sądu.

Sąd nie oparł się na przedłożonych przez wnioskodawczynię wyciągach z połączeń telefonicznych, bowiem z treści takich wykazów nie wynika kto jest adresatem ani nadawcą wykonanych połączeń. Sąd odmówił również wiary przedłożonym przez wnioskodawczynię kopiom dokumentów zatytułowanych jako „oświadczenia” E. G., bowiem ich treść wskazuje na okoliczności, które nie zostały ujawnione przez strony w toku niniejszego postępowania i nie znajdują żadnego potwierdzenia w pozostałym materiale dowodowym sprawy. Poza tym z daty owych oświadczeń wynika, że zostały one sporządzone już w trakcie niniejszego postępowania, a zatem w ocenie Sądu nie można wykluczyć, że zostały one sporządzone na potrzeby realizacji interesu procesowego jednej strony. Ponadto Sąd pominął kopię dokumentu znajdującego się na karcie 493 akt sprawy z uwagi na przedłożenie go w wersji nieprzetłumaczonej na język polski. Pozostałe dokumenty zgromadzone w aktach sprawy, na których Sąd się oparł, nie stanowiły podstawy orzekania w niniejszej sprawie, gdyż dotyczyły one okoliczności, które nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia w tej sprawie (np. karty 266-268).

Na rozprawie w dniu 22 lipca 2019 roku Sąd oddalił też wniosek o przesłuchanie świadka E. G., gdyż dowód ten przedłużyłby jedynie postępowanie, a okoliczności, na które świadek był powołany (relacje spadkodawcy z T. W.) nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Ustalenia faktyczne Sądu zostały oparte w dużej mierze na opiniach biegłych sądowych.

W pierwszej kolejności Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego rzeczoznawcy majątkowego J. M. na okoliczność określenia aktualnej wartości rynkowej nieruchomości lokalowej mieszkalnej położonej w G. przy ul. (...) objętej księgą wieczystą nr (...) według stanu i cen z dnia 6 listopada 2010 roku, tj.

z daty sporządzenia przez spadkodawcę testamentu własnoręcznego zawierającego zapis na rzecz uczestniczki A. W. (1). W niniejszej sprawie biegły J. M. sporządził dwie opinie pisemne, przy czym pierwsza określa wartość nieruchomości według cen aktualnych, nie zaś z chwili dokonywania zapisu, dlatego niezbędne było sporządzenie przez biegłego drugiej opinii, uwzględniającej stan nieruchomości i ceny na dzień 6 listopada 2010 roku. Opinia ta nie była kwestionowana przez żadną ze stron.

Sąd dopuścił również dowód z opinii biegłej sądowej A. G., na okoliczność stwierdzenia, czy w dacie sporządzenia testamentu z 6 listopada 2010 roku spadkodawca mógł swobodnie podjąć decyzję i wyrazić swoją wolę. Zdolność spadkodawcy do swobodnego testowania była kwestionowana przez uczestniczkę T. W., wobec czego niezbędne było skorzystanie przez Sąd z wiedzy specjalnej. Biegła sporządziła opinię w oparciu o akta niniejszej sprawy oraz szczegółową analizę zebranego materiału dowodowego pod badanym kątem. Postawiła logiczne i jednoznaczne wnioski. Wobec tego, że uwagi do przedmiotowej opinii zgłosiła uczestniczka postępowania T. W., Sąd dopuścił dowód z ustnej opinii uzupełniającej. W ramach ustnej opinii wydanej na rozprawie w dniu 26 lipca 2018 roku biegła A. G. podtrzymała w całości swoją opinię pisemną. W szczególności biegła wyjaśniła, że nie ma wątpliwości co do swobody testowania S. W. w dniu 6 listopada 2010 roku, zaś udział A. W. (1) przy sporządzeniu tego testamentu sprowadzał się wyłącznie do pomocy przy redakcji testamentu. Biegła podkreśliła, iż na swobodę w zakresie decyzyjności spadkodawcy nie wpływał fakt konsultowania różnych spraw z uczestniczką A. W. (1), skoro również pomiędzy nim

a uczestniczką T. W. dochodziło do konsultacji w różnych sprawach. Biegła wskazała również, że brak jest informacji potwierdzającej stosowanie nacisku na spadkodawcę. Wobec kompleksowego odniesienia się przez biegłą do zarzutów stawianych jej opinii, Sąd uznał ją za kompletną, jasną i spójną oraz uczynił ją podstawą ustaleń faktycznych w sprawie.

Sąd dał wiarę twierdzeniom wnioskodawczyni oraz uczestniczek A. W. (1), J. A. i E. A., które pozostawały ze sobą w stosunku spójności oraz korelowały z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie. Jednocześnie Sąd odmówił wiary twierdzeniom uczestniczki T. W. co do tego, że spadkodawca pozostawał w złych relacjach ze swoją „pierwszą” rodziną. Potwierdzenia w materiale dowodowym nie znalazło także to, jakoby uczestniczka A. W. (1) wywierała na spadkodawcę bezprawny nacisk co do sporządzenia testamentu własnoręcznego określonej treści. Poza tym twierdzenia wszystkich stron były zasadniczo zgodne co do składu majątku spadkowego spadkodawcy, a powstałe na tym tle rozbieżności zostały usunięte przez Sąd za pomocą pozostałego materiału dowodowego.

W niniejszej sprawie wnioskodawczyni M. W. wystąpiła z żądaniem stwierdzenia nabycia spadku po S. W. według zasad dziedziczenia ustawowego. Tymczasem uczestniczka T. W. przedłożyła testament notarialny spadkodawcy z dnia 11 sierpnia 2009 roku, z którego wynika, że została ona powołana do całości spadku. Postępowanie dowodowe wykazało nadto, że spadkodawca sporządził kolejny testament w dniu 6 listopada 2010 roku, tym razem własnoręczny i zawierający zapis na rzecz A. W. (1).

Zgodnie z art. 924 i 925 k.c. spadek otwiera się z chwilą śmierci spadkodawcy, a spadkobierca nabywa spadek z chwilą otwarcia spadku. Stosownie do treści art. 926 § 1 k.c. powołanie do spadku wynika z ustawy albo z testamentu. Dziedziczenie ustawowe co do całości spadku następuje wtedy, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy, albo gdy żadna z osób, które powołał nie chce lub nie może być spadkobiercą. Jak stanowi art. 941 k.c. rozrządzić majątkiem na wypadek śmierci można jedynie przez testament. Testament jest jednostronną czynnością prawną obejmującą rozrządzenie majątkiem na wypadek śmierci.

Jak stanowi art. 946 k.c. odwołanie testamentu może nastąpić bądź w ten sposób, że spadkodawca sporządzi nowy testament, bądź też w ten sposób, że w zamiarze odwołania testament zniszczy lub pozbawi do cech, od których zależy jego ważność, bądź wreszcie w ten sposób, że dokona w testamencie zmian, z których wynika wola odwołania jego postanowień.

Formę testamentu określają przepisy art. 949-955 k.c. Jak stanowi art. 950 k.c. testament może być sporządzony w formie aktu notarialnego, natomiast art. 949 § 1 k.c. stanowi, że spadkodawca może sporządzić testament w ten sposób, że napisze go w całości pismem ręcznym, podpisze i opatrzy datą.

Stosownie do treści art. 945 § 1 k.c. testament jest nieważny, jeżeli został sporządzony:

- 1) w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli;
- 2) pod wpływem błędu uzasadniającego przypuszczenie, że gdyby spadkodawca nie działał pod wpływem błędu, nie sporządziłby testamentu tej treści;
- 3) pod wpływem groźby.

Testament S. W. z dnia 11 sierpnia 2009 roku został sporządzony w formie aktu notarialnego, a zatem w formie przewidzianej przepisami prawa. Wprawdzie w początkowym etapie postępowania wnioskodawczyni wyrażała wątpliwości co do ważności tego testamentu, jednak ostatecznie (po obejrzeniu podpisu spadkodawcy na tym testamencie) żadna ze stron nie kwestionowała jego ważności w zakresie powołania do dziedziczenia T. B., z którą pozostawał wówczas z nieformalnym związkiem. Jednocześnie wydziedziczył swoją ówczesną żonę A. W. (1) oraz córkę M. W. i wnuczki E. A. i J. W.. Należy w tym miejscu podkreślić, że rzeczą sądu w niniejszym postępowaniu nie jest badanie istnienia przesłanek wydziedziczenia. Sąd nie dokonywał zatem oceny racjonalności dokonanych przez S. W. rozrządzeń, zwłaszcza wobec

niekwestionowania przez strony zdolności spadkodawcy do sporządzenia ważnego testamentu w dniu 11 sierpnia 2009 roku.

Drugi testament sporządzony przez spadkodawcę został sporządzony w formie własnoręcznej. Zastrzeżenia co do jego ważności zgłosiła uczestniczka postępowania T. W., która zarzuciła mu przede wszystkim brak swobody w podejmowaniu decyzji w kontekście nacisku, jakiemu – zdaniem uczestniczki – poddany był spadkodawca ze strony A. W. (1).

Należy zauważyć, iż stan wyłączający świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli jest także wadą oświadczenia woli przewidzianą w art. 82 k.c.

Oświadczenie woli testatora jest świadome jeżeli w czasie sporządzenia testamentu nie występowały żadne zaburzenia świadomości, a testator jasno i wyraźnie zdawał sobie sprawę, że sporządza testament określonej treści, natomiast oświadczenie testatora jest swobodne, jeśli spadkodawca nie kieruje się motywami intelektualnymi lub pobudkami uczuciowymi mającymi charakter chorobowy, nie pozostaje pod dominującym wpływem czyjejkolwiek sugestii i zachowuje wewnętrzne poczucie swobody postępowania. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 30 kwietnia 1976 r. (III CRN 25/76, OSPiKA 1977, z. 4, poz. 78), dla przyjęcia stanu psychicznego, skutkującego w następstwie nieważnością oświadczenia woli złożonego przez osobę znajdującą się w takim stanie, niezbędne jest ustalenie istnienia takiego stanu, który ogranicza samopoczucie takiej osoby do tego stopnia, że czyni ją zupełnie bezwolną. W postanowieniu z dnia 21 kwietnia 2004 r. (III CK 523/02, (...)) Sąd Najwyższy wskazał natomiast, że stan wyłączający swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli może być rozumiany tylko jako stan, w którym możliwość wolnego wyboru jest całkowicie wyłączona. Takie stanowisko zostało również wyrażone w postanowieniu Sądu Najwyższego z 14 grudnia 2011 r. (I CSK 115/11, L.) – w tym orzeczeniu Sąd Najwyższy podkreślił, iż nieważny jest testament sporządzony przez spadkodawcę, który z powodu wieku i chorób osłabiających jego aktywność i siłę woli, nie jest w stanie przeciwstawić się naciskom i sugestiom osób trzecich, pod których opieką się znajduje.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy, należy stwierdzić, iż materiał dowodowy sprawy wykazał, iż w chwili sporządzania testamentu z dnia

6 listopada 2010 roku spadkodawca znajdował się w stanie umożliwiającym mu świadome i swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Brak dowodów w materiale dowodowym, by w okresie testowania spadkodawca nie był świadomy swych czynów. Potwierdzenia w materiale dowodowym nie znalazły argumenty uczestniczki T. W. co do tego, że spadkodawca pozostawał pod wpływem ówczesnej żony A. W. (1), która w sposób bezprawny wymusiła na nim sporządzenie testamentu własnoręcznego na swoją rzecz. Należy przy tym wskazać, iż data sporządzenia testamentu, tj. (...) wskazuje, że nastąpiło to już po wydaniu wyroku rozwodowego, co miało miejsce w dniu (...), przy czym Sąd uznał za wiarygodne, że A. W. (1) nie chciała składać apelacji od wyroku rozwodowego. Odnosząc się zatem do twierdzeń uczestniczki T. W., należy wskazać, że z materiału dowodowego nie wynika, aby spadkodawca obawiał się niewyrażenia przez swoją ówczesną żonę zgody na rozwód i z tego powodu podjął decyzję o sporządzeniu testamentu własnoręcznego. Sąd bowiem ustalił, że uczestniczka A. W. (1) godziła się na rozwód i akceptowała taki stan rzeczy. Nie ma więc podstaw do uznania, że dopuściła się ona form jakiegokolwiek szantażu emocjonalnego, nacisku, czy groźby względem spadkodawcy, mających na celu wymuszenie dokonania odpowiednich rozrządzeń w testamencie. Taki wniosek wypływa także z opinii biegłej sądowej A. G., która jednoznacznie wykluczyła pozostawanie spadkodawcy w stanie wyłączającym swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli. Jak zostało wykazane, spadkodawca był bardzo emocjonalnie związany z całą swoją rodziną, którą założył z A. W. (1). Pozostawał w bliskich relacjach z córką i wnuczkami. Nawet w okresie okolorozwodowym w rodzinie spadkodawcy niezauważalny był konflikt wpływający negatywnie na relacje rodzinne. Spadkodawca w dalszym ciągu spędzał w domu byłej żony święta i uroczystości rodzinne. Jak wskazała biegła, jest rzeczą normalną, że członkowie rodziny konsultują między sobą różne sprawy oraz udzielają sobie rad i wskazówek w różnych kwestiach. Taka też sytuacja występowała w „starej” rodzinie spadkodawcy, przy czym niewątpliwie nie miała ona na celu wywarcie negatywnego, patologicznego wpływu na spadkodawcę. Poza tym wymaga podkreślenia, że poza kognicją sądu pozostaje badanie przesłanek, jakimi kierował się spadkodawca sporządzając testament określonej treści. Spadkodawcy przysługuje bowiem pełna swoboda w zakresie testowania oraz możliwość dowolnego ukształtowania sytuacji prawnej swojego majątku na wypadek

śmierci. Testament z dnia (...) roku należy zatem traktować jako wyraz autonomii woli spadkodawcy. Niemniej jednak postępowanie dowodowe wykazało, że pomimo pozostawania w nieformalnym związku z uczestniczką T. W., spadkodawca nadał darzył uczuciem swoją wieloletnią żonę, z którą przez cały czas łączyły go życzliwe relacje. W ocenie Sądu wiarygodnym jest, że testament z dnia 6 listopada 2010 roku miał stanowić swego rodzaju zabezpieczenie dla A. W. (1), bądź też formę rekompensaty za jej wieloletnie wsparcie i wyrozumiałość.

Wobec tego, że z treści testamentu własnoręcznego z dnia (...) wynika, iż wolą spadkodawcy było to, aby jego pieniądze ulokowane w Banku (...) były w całości przekazane A. W. (1), rzeczą Sądu było ustalenie, czy rozrządzenie takie obejmuje jedynie zapis, czy stanowi powołanie spadkobiercy do całego spadku. Treść testamentu wskazuje bowiem, iż dokonał on rozdysponowania konkretnego składnika majątkowego, jakim są pieniądze ulokowane w ściśle określonym przez spadkodawcę banku.

Zgodnie z treścią art. 968 § 1 k.c. spadkodawca może przez rozrządzenie testamentowe zobowiązać spadkobiercę ustawowego lub testamentowego do spełnienia określonego świadczenia majątkowego na rzecz oznaczonej osoby (zapis zwykły). Jak stanowi art. 961 k.c. jeżeli spadkodawca przeznaczył oznaczonej osobie w testamencie poszczególne przedmioty majątkowe, które wyczerpują prawie cały spadek, osobę tę poczytuje się w razie wątpliwości nie za zapisobiercę, lecz za spadkobiercę powołanego do całego spadku. Jeżeli takie rozrządzenie testamentowe zostało dokonane na rzecz kilku osób, osoby te poczytuje się w razie wątpliwości za powołane do całego spadku w częściach ułamkowych odpowiadających stosunkowi wartości przeznaczonych im przedmiotów.

Mając na uwadze treść przywołanego powyżej art. 961 k.c. przedmiotem ustaleń Sądu była wartość poszczególnych składników majątkowych uwzględnionych w testamencie oraz dokonanie oceny, czy składniki te wyczerpują prawie cały spadek, a jednocześnie ustalenie, czy wolą spadkodawcy było ustanowienie zapisu, czy powołanie A. W. (1) do dziedziczenia. W orzecznictwie dominuje pogląd, że o tym, czy przesłanka „wyczerpania prawie całego spadku” została spełniona, rozstrzyga porównanie wartości przedmiotów majątkowych objętych rozrządzeniem spadkodawcy oraz tych, które pominięto – wedle stanu i wartości z chwili sporządzenia testamentu (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 października 1997 r., I CKN 276/97, OSNC 1998/4/63, OSP 1998/6/114, M.Prawn. 1998/5/3, M.Prawn. 1998/8/315, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 września 1993 r., III CZP 122/93, LEX nr 9162, Wokanda 1994/1/1). Tylko stan rzeczy z chwili sporządzenia testamentu, który oceniał i uwzględniał sam testator, jest miarodajny dla wykładni jego oświadczenia na podstawie art. 961 k.c. i tylko w ten sposób można zapewnić możliwe najpełniejsze urzeczywistnienie woli spadkodawcy (art. 948 k.c.) (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2008 r., V CSK 378/07, LEX nr 515714). Natomiast w postanowieniu z dnia 14 lipca 2005 roku Sąd Najwyższy przyjął, że reguła interpretacyjna z art. 961 k.c. znajduje zastosowanie, jeżeli wartość przedmiotów pominiętych w zestawieniu z wartością przedmiotów wymienionych w testamencie jest nieistotna. Przesądza o tym zobiektywizowana wartość gospodarcza porównywanych przedmiotów (praw) majątkowych (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2005 r., III CK 694/04, LEX nr 604040).

Postępowanie dowodowe przeprowadzone w sprawie wykazało, iż spadkodawca na chwilę sporządzania testamentu był posiadaczem środków pieniężnych ulokowanych w banku (...) S.A. w W. w postaci: środków zgromadzonych na koncie oszczędnościowym o numerze (...) w wysokości (...) środków zgromadzonych na lokatach w łącznej wysokości (...) oraz w postaci jednostek uczestnictwa o łącznej wartości (...). Łączna wartość praw majątkowych zgromadzonych w banku (...) na dzień 6 listopada 2010 roku wynosiła zatem (...). Oprócz tego, na dzień 6 listopada 2010 roku spadkodawca posiadał środki pieniężne zgromadzone w innym banku, tj. (...) Banku (...) S.A. w wysokości (...) oraz przysługiwało mu prawo własności lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w G., które biegły rzeczoznawca majątkowy wycenił na kwotę (...). Obiektywna wartość pozostałego majątku, pominiętego w testamencie z dnia 6 listopada 2010 roku wynosi więc (...) zł. Pomiędzy wartością składników majątkowych uczynionych przedmiotem zapisu, a wartością pozostałych składników majątkowych wchodzących w skład majątku spadkodawcy nie występuje zatem wyraźna dysproporcja. Wartość gospodarcza pominiętych składników majątkowych nie może być uznana za nieistotną w porównaniu ze składnikami majątkowymi będącymi przedmiotem zapisu, wartości te są bowiem do siebie zbliżone (przedmiot zapisu stanowi około 52% wartości całego majątku spadkodawcy w chwili testowania). Tym samym nie można uznać, że wartość przedmiotów majątkowych

wskazanych w testamencie własnoręcznym wyczerpuje prawie cały spadek. Prowadzi to z kolei do uznania, że spadkodawca w testamencie z dnia 6 listopada 2010 roku dokonał zapisu zwykłego na rzecz A. W. (1), nie zaś powołania jej do dziedziczenia.

Mając na uwadze powyższe, uznając testament notarialny z dnia (...) roku za ważny oraz uznając, że testamentem z dnia (...) roku spadkodawca nie odwołał wcześniejszego testamentu, bowiem dokonał jedynie zapisu na rzecz A. W. (1), Sąd orzekł jak w punkcie 1 postanowienia i wskazał, iż spadek po spadkodawcy nabyła jego druga żona T. W..

O kosztach Sąd orzekł w punkcie II postanowienia, na mocy art. 520 § 1 k.p.c., uznając, iż każda ze stron winna ponieść koszty związane ze swoim udziałem w sprawie, obciążając kosztami opłaty sądowej wnioskodawczynię, kosztami biegłego do spraw wyceny nieruchomości i wynagrodzeniem banków (...) i wnioskodawczynię po połowie, a kosztami biegłego psychologa T. W.. Postępowanie dowodowe wykazało, iż zarówno twierdzenia T. W. co do nieważności testamentu z 2010 roku z uwagi na brak swobody okazały się niezasadne, jak i twierdzenia A. W. (1) i wnioskodawczyni, iż testament z 2010 roku nie zawiera zapisu, ale jest w istocie powołaniem do dziedziczenia A. W. (1) (k. 357-359, k. 366 i k. 607v). Szczegółowe wyliczenie tych kosztów Sąd pozostawił referendarzowi sądowemu na mocy art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

ZARZĄDZENIE

1. odnotować w rep. Ns i kontrolce uzasadnień;
2. odpis postanowienia wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi wnioskodawczyni;
3. akta przedłożyć z wpływem apelacji lub za 1 miesiąc.

G., 7 sierpnia 2019 roku